

МОНІТОРИНГ РОЗМІНУВАННЯ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
УКРАЇНИ: СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ АСПЕКТDOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2025.3.05>

Постановка проблеми. Моніторинг розмінування є не лише технічним чи звітним інструментом, а стрижневим елементом державної політики безпеки, відновлення та сталого розвитку регіонів, який має проводитися регулярно та системно. *Метою статті* є висвітлення результатів моніторингу розмінування регіонів і територіальних громад з урахуванням особливостей розмінування сільськогосподарських земель України в умовах війни. *Методи, використані в дослідженні:* компаративного аналізу, табличний, графічний, мапування, систематизація та узагальнення тощо. *Гіпотезою дослідження* стало припущення, що сільськогосподарські землі України мають особливості в контексті проведення моніторингу розмінування регіонів і територіальних громад в умовах війни. *Виклад основного матеріалу:* визначено динаміку показників із проведення моніторингу виконання робіт з очищення території України від вибухонебезпечних предметів за 2014-2024 роки, проведено декомпозицію загальної динаміки, яка розкриває особливості розмінування регіонів і територіальних громад протягом останні 10 років, виокремлено результати моніторингу виконання робіт щодо очищення території України від вибухонебезпечних предметів поквартально за 2024 рік. Опрацьовано мапу України та замінованих територій станом на 01.07. 2025 року та визначено найбільш небезпечні локальні території – регіонів та територіальних громад. Визначено технологічні, економічні, організаційні, логістичні та особливості розмінування сільськогосподарських земель. Описано перспективи гуманітарного розмінування в Україні та зауважено про важливість та необхідність створення Корпусу демінерів. *Оригінальність та практична значущість дослідження* полягає у сучасному підході до висвітлення результатів моніторингу розмінування регіонів і територіальних громад з урахуванням особливостей розмінування сільськогосподарських земель України в умовах війни. *Висновки.* Розмінування сільськогосподарських територій постає як ключова умова відновлення економічної активності на деокупованих землях, фактор стабілізації продовольчого ринку та важлива передумова розвитку аграрного виробництва. Моніторинг процесів гуманітарного розмінування в контексті сільськогосподарського призначення дозволив виокремити низку важливих аспектів, що формують основу державної політики в умовах війни та повоєнного відновлення. *Подальші дослідження* полягають в аналізі впливу розмінування на регіональний ВВП та створенні індексів оцінки готовності територій до економічного використання після очищення

Ключові слова:

гуманітарне розмінування, моніторинг, сільськогосподарські землі.

MONITORING OF DEMINING OF REGIONS AND TERRITORIAL COMMUNITIES
OF UKRAINE: AGRICULTURAL ASPECT

Problem statement. Demining monitoring is not only a technical or reporting tool, but a core element of the state policy for security, recovery and sustainable development of regions, which should be carried out regularly and systematically. *The article is aimed* at highlighting the results of monitoring the demining of regions and territorial communities, taking into account the peculiarities of demining of agricultural lands of Ukraine in wartime. *Methods used in the study:* comparative analysis, tabular, graphic, mapping, systematization and generalization, etc. *The hypothesis of the study* was the assumption that agricultural

¹ Ляшенко Павло Андрійович, канд. екон. наук, науковий співробітник, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна.

Liashenko Pavlo, Candidate of Sciences (Economic), Researcher, State Organization V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6455-6831>

e-mail: paaaaaaaal13@gmail.com

lands of Ukraine have peculiarities in the context of monitoring the demining of regions and territorial communities during the war. *Summary of the main material:* the dynamics of indicators for monitoring the implementation of work on clearing the territory of Ukraine from explosive objects for 2014-2024 is determined, the general dynamics is decomposed, which reveals the features of demining of regions and territorial communities over the past 10 years, the results of monitoring the implementation of work on clearing the territory of Ukraine from explosive objects on a quarterly basis for 2024 are highlighted. The map of Ukraine and mined territories as of 01.07 has been processed. 2025 and the most dangerous local territories – regions and territorial communities – have been identified. Technological, economic, organizational, logistical and features of demining of agricultural lands have been determined. The prospects for humanitarian demining in Ukraine are described and the importance and necessity of creating a Deminer Corps are noted. *The originality and practical significance of the study* lies in the modern approach to highlighting the results of monitoring the demining of regions and territorial communities, taking into account the peculiarities of demining of agricultural lands of Ukraine in wartime. *Conclusions.* Demining of agricultural territories appears as a key condition for the restoration of economic activity in the de-occupied lands, a factor in stabilizing the food market and an important prerequisite for the development of agricultural production. Monitoring of humanitarian demining processes in the context of agricultural purposes has made it possible to identify a number of important aspects that form the basis of state policy in the conditions of war and post-war recovery. *Further research* consists in analyzing the impact of demining on regional GDP and creating indices for assessing the readiness of territories for economic use after clearance

Keywords:

humanitarian demining, monitoring, agricultural land.

Постановка проблеми. У контексті повномасштабної агресії РФ проти України питання розмінування набуває критичного значення як безпекового, гуманітарного та економічного пріоритету. Згідно з даними уряду та міжнародних партнерів (UNDP, UNMAS), Україна сьогодні є однією з найбільш замінованих країн світу, а площа потенційно забруднених територій становить близько 30% загальної території держави.

Ураження мінами та вибухонебезпечними залишками війни охоплює не лише прифронтові зони, але й десятки районів, які було тимчасово окуповано або в яких велися активні бойові дії. Найбільше постраждали Харківська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька, Донецька та Луганська області. Значна частина потенційно небезпечних територій припадає на сільськогосподарські угіддя, ліси, дороги, прибережні зони, об'єкти критичної інфраструктури. Це створює пряму загрозу життю населення, а також блокує відновлення економічної активності.

У цих умовах моніторинг розмінування стає інструментом, без якого неможливо реалізувати жодну програму відновлення, регіонального розвитку чи просторового планування. Йдеться не лише про технічний нагляд за ходом робіт, а й про системне відстеження стану територій, динаміки очищення, верифікації даних, а також про оцінку пріоритетності розмінування залежно від соціально-економічних і гуманітарних критеріїв.

Моніторинг необхідний для:

1. Оцінки реального стану забруднення на рівні областей, районів, громад.
2. Визначення першочергових об'єктів і територій для гуманітарного розмінування – передусім житлових кварталів, шкіл, лікарень, об'єктів критичної інфраструктури.
3. Планування агровиробництва в безпечних зонах (відповідно до карт технічного обстеження територій).
4. Забезпечення прозорості та координації між державними, місцевими й міжнародними структурами, які виконують операції з розмінування.
5. Інформування населення про рівень мінної небезпеки, впровадження освітніх та профілактичних кампаній.

Наявність публічно доступних та оновлюваних карт замінованих і очищених територій сприяє підвищенню довіри до влади, зниженню ризиків для цивільного населення та допомагає донорам, інвесторам і гуманітарним організаціям точніше оцінювати ситуацію.

У свою чергу, територіальні громади мають бути включені до процесу моніторингу як ключові актори – через створення локальних комісій, ведення реєстрів потенційно небезпечних ділянок, взаємодію з саперами та службами ДСНС. Саме громади першими реагують на випадки мінної небезпеки, звертаються щодо розмінування конкретних ло-

кацій (дороги, поля, кладовища), приймають рішення щодо відкриття шкіл або початку польових робіт.

Варто підкреслити, що моніторинг розмінування тісно пов'язаний із публічним управлінням і плануванням відновлення: при створенні стратегії громади або обласної програми розвитку неможливо обґрунтувати жодну ціль чи захід без даних про мінну ситуацію. Наприклад, неможливо реалізувати інфраструктурний проєкт або аграрний кластер у межах замінованої зони.

Також моніторинг є базою для звітності перед міжнародними партнерами (UNDP, EU, USAID), які фінансують операції з очищення територій. Без системного збору, аналізу та верифікації даних Україна не зможе ефективно використовувати підтримку або виконувати зобов'язання перед Женевськими конвенціями.

На законодавчому рівні моніторинг ґрунтується на:

- Законі України «Про протимінну діяльність» (№ 2642-VIII від 6 грудня 2018 р.), де вказано обов'язки органів влади щодо координації та звітування про процеси розмінування [1].
- Постанові КМУ № 1120 від 2 жовтня 2019 р. «Про затвердження Порядку проведення технічного обстеження територій» [2].
- Даних національної платформи Інформаційної системи управління протимінною діяльністю (IMSMA) [3].

Отже, моніторинг розмінування є не лише технічним чи звітним інструментом, а стрижневим елементом державної політики безпеки, відновлення та сталого розвитку ре-

гіонів, який має проводитися регулярно та системно.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Економіко-правове забезпечення відновлення територій Сумського регіону в контексті розмінування територій досліджували Заблодська І., Рогозян Ю., Нестеров Г. [4]. Беспалько Р., Гуцул Т., Казімір І., МIRONЧУК К. аналізували сучасні підходи до оцінювання черговості гуманітарного розмінування територій [5]. Системні дослідження проблематики розмінування локальних територій проводить Національний інститут стратегічних досліджень [6]. Однак, через продовження бойових дій, необхідність проведення перманентного моніторингу розмінування регіонів і територіальних громад в умовах війни не втрачає актуальності та потребує оновлення та висвітлення результатів.

Метою статті полягає у висвітленні результатів моніторингу розмінування регіонів і територіальних громад з урахуванням особливостей розмінування сільськогосподарських земель України в умовах війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розмінуванням в Україні займаються державні структури – ДССТ, ДСНС, Нацгвардія, Нацполіція, а також 144 групи неурядових організацій. Аналітичні дані в динаміці щодо результатів проведення моніторингу виконання робіт з очищення території України від вибухонебезпечних предметів за 2014 -2024 роки подано на сайті Держаної служби з надзвичайних ситуацій, рисунок 1 [7]. Наведені дані свідчать про зростання кількості знешкоджених ВВП та кількість залучених піротехнічних підрозділів.

Рисунок 1 – Динаміка виконання робіт по очищенню території України від вибухонебезпечних предметів за 2014 -2024 роки
Джерело: [7]

Державна служба України з надзвичайних ситуацій згідно із законодавчими та нормативно-правовими актами виконує завдання щодо виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів на всій території України, за винятком місцевості, наданої для діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. Для забезпечення ефективної реалізації завдань та заходів у сфері гуманітарного розмінування ДСНС створено систему гуманітарного розмінування та забезпечено її ефективне функціонування. Система складається з трьох рівнів:

координаційний – комісія з питань гуманітарного розмінування, яка визначає пріоритетні напрямки діяльності;

організаційний – профільний структурний підрозділ апарату ДСНС, що забезпечує організацію та контроль за виконанням завдань із гуманітарного розмінування;

виконавчий – піротехнічні підрозділи ДСНС, які забезпечують виконання практичної складової комплексу заходів гуманітарного розмінування.

На рисунку 2 подано декомпозиція загальної динаміки, яка розкриває особливості розмінування регіонів і територіальних громад протягом останні 10 років.

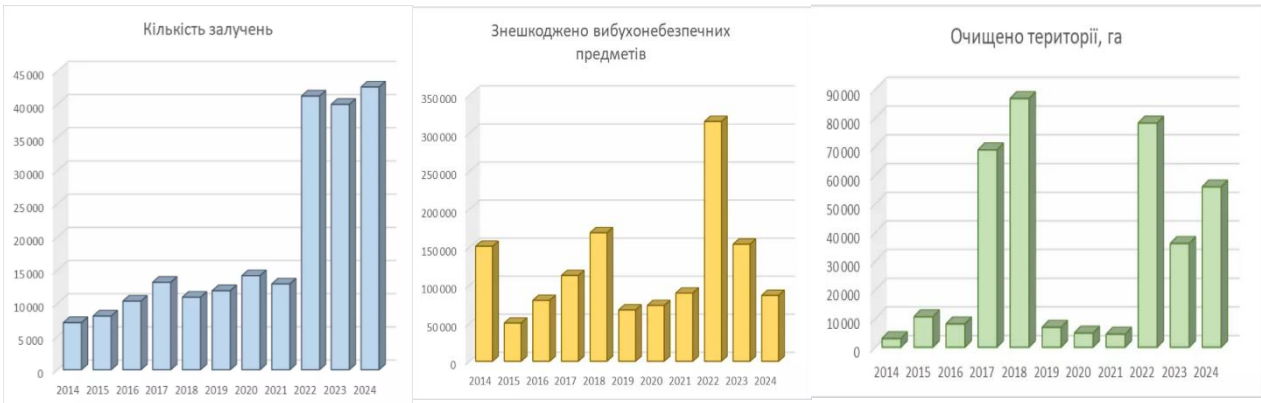

Рисунок 2 – Декомпозиція загальної динаміки виконання робіт по очищенню території України від вибухонебезпечних предметів за 2014 -2024 роки
Джерело: [7]

Щодо 2024 року, то результати моніторингу виконання робіт щодо очищення тери-

торії України від вибухонебезпечних предметів представлено поквартально, таблиця 1 [7].

Таблиця 1 – Результати моніторингу виконання робіт щодо очищення території України від вибухонебезпечних предметів поквартально за 2024 рік

Період	Кількість залучень піротехнічних підрозділів	Кількість знешкоджених ВВП, од.	Площа очищеної території, га
I квартал	6 783	14 098	14 830
II квартал	13 039	24 875	19 399
III квартал	12 581	28 309	12 532
IV квартал	10 188	19 254	8 759
За рік	42 531	86 536	55 520

Джерело: [7]

Для реалізації завдань з гуманітарного розмінування у ДСНС існує угруповання у складі 100 піротехнічних відділень штатною чисельністю понад 600 чол., які дислокуються у кожному регіоні України. В контексті

просторового моніторингу, то його доречно проводити за допомогою мапи, рисунок 3 [5]. Яка свідчить, що вздовж кордону з РФ та Білоруссю майже всі території заміновані.

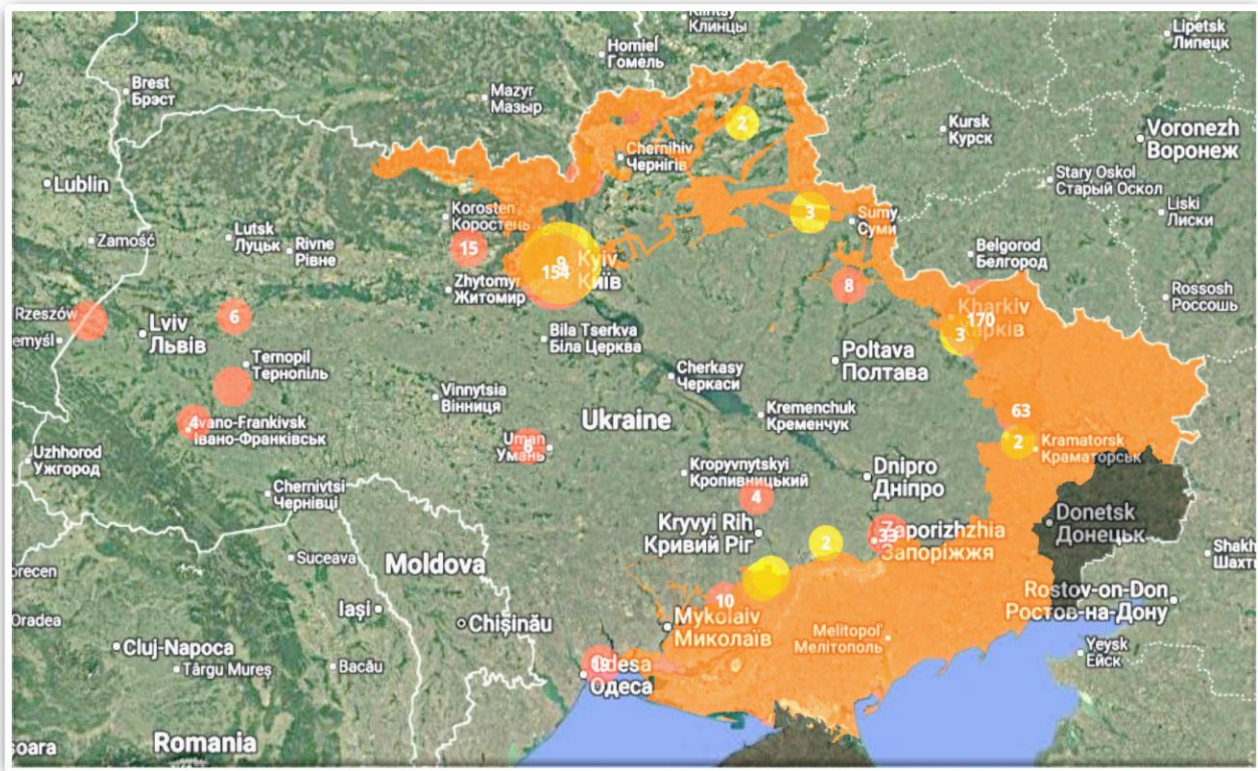

Рисунок 3 – Мапа України та замінованих територій станом на 01.07. 2025 року
Джерело: [5]

На мапі протимінної діяльності ДСНС відображені місця, на яких вже було виявлено або теоретично знаходяться вибухонебезпечні предмети та вказаний їх ступінь загрози. Найбільше уражених та замінованих областей – безпосередньо в зоні бойових дій та деокупованих територій.

За даними ДСНС на деокупованих територіях поблизу Києва в Ірпені, Макарівці, Бородянці та поблизу Вишгорода щонайменше від 41 до 180 8небезпечних зон. Пересуваючись на північ Київської області ДСНС сповіщає про значне зменшення небезпечних зон. Поблизу Іванкова, Прибірську та Красятичів знаходиться від 14 до 4 небезпечних зон. На цій території вдало попрацювали сапери та фахівці з розмінування. Кардинально інша ситуація у Чернігівській області, тут скупчення небезпечних зон сконцентроване поблизу обласного центру та декілька зон на захід від нього. У Чернігові фахівці виявили 32 небезпечні зони, а також 2 небезпечні зони у місті Шестовиця та ще 2 поблизу Славутича. У Сумській області ситуація із замінуванням наближена до Чернігівської: безпосередньо це все завдяки роботі саперів та фахівцям з розмінування, але зауважимо те, що небезпека наземних ударів присутня. У Сумській

області на півночі є 2 небезпечні зони поблизу Грем'яча, ще 2 поблизу Путивля і щонайменше 2 небезпечні зони у місті Суми. Досить складна ситуація у Харківській області. Тут відносно нещодавно відбулася деокупація, і щоб очистити територію, потрібно залучати багато ресурсів із розмінування, зокрема техніку, людей та тварин. Північний захід на схід області був під окупацією і тут зорієнтовано найбільше вибухонебезпечних предметів. В околицях Харкова є 212 та 258 небезпечних зон - це район Північної Салтівки, також якщо рухатися на північ області до Вовчанська, то тут знаходиться 34 небезпечних зони. На Південному сході біля Балаклії 24 та 21 небезпечна зона.

Надзвичайно небезпечна тепер є територія поблизу Ізюму, Вірнопілля та Бажжівки. Тут розташовані містечка та села в яких налічується безліч небезпечних зон від 5 до 293 штук. Південні території Харківщини заміновані вибухонебезпечними предметами у кожному місті. Над деякими вже почалися роботи з розмінування, але населені пункти досі є небезпечними для цивільного населення. На Донеччині ситуація виглядає стабільнішою у порівнянні з Харківщиною, але не варто поспішати з висновками, але тут ве-

дуться активні бойові дії де обстежувати територію щодо замінування можуть тільки військові для власного просування. Тому, ДСНС відомо лише про 30 небезпечних територій поблизу Бахмута, 33 території біля Дружківки та 29 територій між Костянтинівкою та Нью-Йорку. На південному заході Донецької області також є угруповання замінованих територій поблизу Курахове, Вугледару та Великою Новосілкою. Їх рівень небезпеки визначений від 5 до 33 замінованих територій.

Запорізька область часто піддається ракетним ударам з неба тут знаходяться від 2 до 4 непідтверджених небезпечних зони поблизу Бердянська, Приморська, Василівки, Токмаку, Малої Білозерки та Енергодару. У Херсонській області ситуація з непідтвердженими небезпечними зонами подібна до Запорізької області, адже тут повністю окупований Правий берег Дніпра і важко сказати про точне розміщення вибухонебезпечних предметів. Підтверджені небезпечні зони визначені тільки біля Снігурівки – 2 об'єкти та біля Правдиного – 2 об'єкти. Отже, з усього вищепианого зрозуміло, що вибухонебезпечні предмети це глобальна проблема для життя та здоров'я цивільного населення. Ця небезпека забирає сотні кілометрів територій де жили, працювали та навчалися люди та діти. Тому, Українська Асоціація Гуманітарного Розмінування працює на те, щоб розмінювати такі території та повертати їх придатність для спокійного життя [5]

Таким чином, на кінець 2024 року підрозділи ДСНС та Національної поліції очистили майже 695 кв. км території та знищили понад 133 тис. мін і снарядів. Загалом від початку повномасштабної війни силами рятувальників та правоохоронців розміновано близько 2,1 тис. кв. км українських земель.

Сьогодні на українському ринку працюють 73 оператори протимінної діяльності. Запущений механізм компенсації 100% вартості послуги з розмінування для аграріїв. Вже підписано більше 50 угод для сільгоспземель у чотирьох регіонах. Україна має понад 200 розмінувальних машин, зокрема українського виробництва. Серед планів на 2025 рік: провести роботи із технічного обстеження територій на площі в 31 тис. кв. км; впровадити нові інноваційні технології, зокрема з використанням безпілотників та роботизованих комплексів; створити Реєстр територій забруднених або ймовірно забруднених;

продовжити розбудову навчального центру для саперів, що створюється за підтримки Японії; створити міжвідомчу тренувальну базу, де працюватимуть з мінно-пошуковими собаками та собаками-детекторами. Загалом до 2033 року відповідно до Національної стратегії протимінної діяльності має бути повернуто у використання 80% територій, які зазнали безпосереднього впливу війни [8].

Першочергово потребують розмінування сільськогосподарські землі, серед яких 470 000 га є потенційно забруднених. Проте їх розмінування має такі особливості:

технологічні й логістичні аспекти: розмінування ведеться як традиційними методами (ручні групи, собаки), так і за допомогою сучасних роботів, дронів і машин, що значно прискорює процес із одночасним інструментальним моніторингом; корпорація Nibulon отримала сертифікацію на проведення гуманітарного розмінування та впровадила власні техніки очищення сільгоспземель;

економічні та організаційні механізми: держава щорічно виділяє кошти (у 2025 р. – 1 млрд грн) на підтримку аграріїв у розмінуванні земель до 300 га – з особливим акцентом на дрібних фермерів та сільськогосподарські домогосподарства.

Щодо законодавчого та програмного підґрунтя розмінування сільськогосподарських земель, то в Україні у 2023 році прийнято Національний план із розмінування сільськогосподарських земель, який передбачає очищення понад 470 тис га пріоритетних площ сільгоспугідь. Схваленим Планом передбачено гуманітарне розмінування Дніпропетровської, Запорізької, Київської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської, Чернігівської, Черкаської областей. Відновлення аграрного виробництва на землях, що постраждали від бойових дій, стало одним із ключових завдань для держави та міжнародної спільноти. Для розв'язання цієї проблеми в Україні впроваджено спеціальну програму компенсації витрат на розмінування фермерських угідь. Механізм державної компенсації: держава відшкодовує 100 % вартості розмінування фермерам, які подали заявки після 15 квітня 2024 р.; до цієї дати – компенсація 80 % [9]

Розміновані сільськогосподарських земель дозволить відновити виробництво мінімум 1 млн тонн зерна щороку, що важливо для внутрішнього споживання та експорту, насамперед торгівлі агропродовольством з

65+ країнами. Очищення земель створює робочі місця, дозволяє відновити бізнес і села, зменшує ризики для життя людей і техніки, а також знижує витрати на страхування або компенсації. Зокрема, відшкодування 100 % витрат на розмінування дає фінансову впевненість дрібним фермерам і стимулює швидке включення земель у господарський обіг.

Розмінування активізує створення ринку гуманітарного розмінування, де працюють 144 оператори з близько 600 фахівцями, котрі кооперуються з державою й міжнародними партнерами. Інститути такі як FSD, UNDP, FAO, WFP активно співпрацюють задля підтримки аграрного відновлення, навчання саперів, роботизованого картографування й безпеки громад.

Отже, розмінування сільськогосподарських земель є базовим компонентом повоєнного відновлення. Без нього не можлива агросекторна активність, продовольча безпека або стабілізація регіонів. Успіх програми залежить від координації держави, міжнародних партнерів та місцевих громад, технологічних інновацій і прозорого фінансування. Налагоджений компенсаційний механізм, широке залучення операторів саперської діяльності та модернізація інфраструктури — вирішальні умови для швидкого повернення земель до життя.

На думку експертів з Національного Інституту стратегічних досліджень [5] одним з ключових кроків щодо прискорення розмінування територій України є створення Корпусу демінерів, який об'єднує зусилля відповідних підрозділів Міністерства оборони та Збройних Сил. Його завдання — координація дій у сфері розмінування підрозділів оборонного відомства та інших складників національної системи протимінної діяльності та міжнародних партнерів. До складу Корпусу демінерів на сьогодні входить 1000 груп розмінування. Очікують, що Корпус демінерів матиме 5000 фахівців, завданням яких буде: обстеження територій; очищення місцевості; гуманітарне розмінування. Особовий склад Корпусу демінерів проходить фахову підготовку як в Україні, так і на території країн-партнерів. Фаховий рівень демінери постійно вдосконалюють на практичних польових заняттях. Підрозділи Корпусу демінерів уже працюють у Миколаївській, Херсонській та Харківській областях. Але в підрозділах поки що бракує спеціальної та автомобільної техніки й обладнання.

Допомогу для доукомплектування Корпусу найближчим часом планують надати іноземні партнери з Коаліції з розмінування. Зокрема, Японія планує передати понад 20 машин механізованого розмінування, а Словаччина вже передала такі машини, також спецтехніку доправила Британія. До того ж Міністерство економіки України уклало партнерську угоду з компанією «Palantir», яка спеціалізується на аналізі великих обсягів даних, з метою співпраці в гуманітарному розмінуванні територій. Документ передбачає очищення України за допомогою технологій штучного інтелекту, що їх візьмуть на озброєння фахівці Корпусу демінерів. Звільнення деокупованих територій від вибухонебезпечних залишків війни — неодмінна передумова для повернення цивільного населення на ці території та безпечного ведення їхнього побуту, а також якнайшвидшого початку відновлення постраждалих регіонів. Тому створення Корпусу демінерів є нагальним та вкрай важливим кроком.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати проведеного дослідження свідчать, що розмінування територій України — це не лише питання безпеки, а й стратегічний інструмент відновлення агропромислового комплексу, забезпечення продовольчої безпеки та збереження демографічного потенціалу регіонів. Моніторинг процесів гуманітарного розмінування в контексті сільськогосподарського призначення дозволив виокремити низку важливих аспектів, що формують основу державної політики в умовах війни та повоєнного відновлення.

По-перше, ефективна система просторового моніторингу дає змогу оцінити масштаби забруднення сільськогосподарських угідь, визначити пріоритети та послідовність очищення, забезпечити прозорість дій виконавчих структур. Дані ДСНС, національної платформи IMSMA та інші джерела засвідчують, що понад 470 тис. гектарів сільгоспземель перебувають у зоні підвищеної мінної небезпеки, а в деяких регіонах, зокрема Харківській, Херсонській, Миколаївській, масштаби ураження вимагають багаторічної планової роботи.

По-друге, з урахуванням структури агросектора України, гуманітарне розмінування має ключове значення для відновлення експортних позицій, створення доданої вартості в аграрному виробництві та залучення інвестицій. Розміновані землі дозволяють щорічно

генерувати понад 1 млн тонн зернових, сприяють зайнятості населення та розвитку малого й середнього агробізнесу.

По-третє, механізм компенсації витрат на розмінування, підтримка держави через Національний план, а також залучення міжнародної допомоги (UNDP, FSD, FAO) формують унікальну модель державно-приватного партнерства в сфері безпеки. Розвиток сертифікованих операторів, створення Корпусу демінерів, інноваційні технології очищення (дрони, роботи, штучний інтелект) посилюють спроможності держави у сфері протимінної діяльності.

По-четверте, інтеграція місцевого самоврядування у процеси планування й моніторингу розмінування, створення карт замінованих ділянок, інформування громад та участь у координаційних механізмах забезпечують адресність і ефективність рішень. Саме територіальні громади є першими ініціаторами робіт з очищення, відновлення шкіл, господарств, комунікацій, що свідчить про високу роль локальної компоненти.

По-п'яте, моніторинг розмінування виконує також функцію міжнародної звітності — перед партнерами, донорами, гуманітарними організаціями, ЄС. Надання структурованих, верифікованих даних є умовою отримання технічної, фінансової допомоги, продовження дії програм підтримки та виконання міжнародних зобов'язань відповідно до Конвенції про заборону протипіхотних мін (Отавська конвенція) та Директив ЄС.

Таким чином, розмінування сільськогосподарських територій постає як ключова умова відновлення економічної активності на деокупованих землях, фактор стабілізації продовольчого ринку та важлива передумова розвитку аграрного виробництва. Для досягнення довгострокового ефекту необхідне інституціоналізоване управління, міжвідомча координація, сталий моніторинг, розвиток технічних спроможностей та інтеграція новітніх рішень у всі ланки гуманітарного розмінування.

Перспективи подальших досліджень полягають у аналізі впливу розмінування на регіональний ВВП та створенні індексів оцінки готовності територій до економічного використання після очищення.

Перелік використаних джерел

1. Про протимінну діяльність : Закон України № 2642-VIII від 06.12.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

2. Про затвердження Порядку проведення технічного обстеження територій : Постанова Кабінету Міністрів України № 1120 від 2 жовтня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1120-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

3. Про Програму протимінної діяльності та структуру підтримки фермерів і операторів. Національна платформа протимінної діяльності порталу «Розмінуємо Україну». 2024. URL: <https://demine.gov.ua/pro-programu> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

4. Заблудська І., Рогозян Ю., Нестеров Г. Економіко-правове забезпечення відновлення територій Сумського регіону: аспект розмінування. *Академічні візії*. 2023. № 21. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/447> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

5. Беспалько Р., Гуцул Т., Казімір І., Мирончук К. Сучасні підходи до оцінювання черговості гуманітарного розмінування територій. *Технічні науки та технології*. 2023. № 1 (31). С. 146–157. [https://doi.org/10.25140/2411-5363-2023-1\(31\)-146-157](https://doi.org/10.25140/2411-5363-2023-1(31)-146-157)

6. Ще один крок до розмінування деокупованих територій. Національний інститут стратегічних досліджень. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/shche-odyn-krok-do-rozminuvannya-deokupovanykh-terytoriy> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

7. Гуманітарне розмінування. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/protiminna-diynalnist/gumanitarne-rozminuvannya> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

8. Карта розмінування України. DeminingUA – Інформаційна платформа з розмінування. URL: <https://deminingua.com/karta-rozminuvannya> (дата звернення: 1 липня 2025 р.)

9. Шмигаль Д. окреслив плани розмінування на 2025 рік. *Кореспондент.net*. 2024. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4746066-shmyhal-okreslyv-plany->

rozminuvannia-na-2025-rik (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

9. Схвалено План заходів із розмінування сільськогосподарських земель для проведення посівної. Кабінет Міністрів України. – 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/skhvaleno-plan-humanitarnoho-rozminuvannia-silhospszemel-u-9-rehionakh-ukrainy> (дата звернення: 30 червня 2025 р.)

References

1. On mine action: Law of Ukraine No. 2642-VIII of 06.12.2018 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text> (Access date: June 30, 2025)

2. On approval of the Procedure for conducting technical survey of territories: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1120 of October 2, 2019 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1120-2019-%D0%BF#Text> (Access date: June 30, 2025)

3. On the Mine Action Program and the support structure for farmers and operators. National Mine Action Platform of the portal "Demining Ukraine". 2024. Retrieved from: <https://demine.gov.ua/pro-prohramu> (Access date: June 30, 2025)

4. Zablodska, I., Rogozyan, Yu. and Nesterov, G. (2023). Economic and legal support for the restoration of territories of the Sumy region: a demining aspect. *Academic Visions*, 21. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/447> (Access date: June 30, 2025)

5. Bepalko, R., Hutsul, T., Kazimir, I. and Myronchuk, K. (2023). Modern approaches to

assessing the priority of humanitarian demining of territories. *Technical Sciences and Technologies*, 1 (31), 146–157. [https://doi.org/10.25140/2411-5363-2023-1\(31\)-146-157](https://doi.org/10.25140/2411-5363-2023-1(31)-146-157)

6. Another step towards demining deoccupied territories. National Institute for Strategic Studies. 2024. Retrieved from: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/shche-odyn-krok-do-rozminuvannya-deokupovanykh-terytoriy> (Access date: June 30, 2025)

7. Humanitarian demining. State Emergency Service of Ukraine. Retrieved from: <https://dsns.gov.ua/protiminna-diyalnist/gumanitarne-rozminuvannya> (Access date: June 30, 2025)

5. Demining map of Ukraine. DeminingUA – Information platform on demining. Retrieved from: <https://deminingua.com/karta-rozminuvannya> (Access date: July 1, 2025)

8. Shmyhal, D. (2024). Outlined demining plans for 2025. *Korrespondent.net*. Retrieved from: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4746066-shmyhal-okreslyv-plany-rozminuvannia-na-2025-rik> (Access date: June 30, 2025)

9. The Action Plan for Demining Agricultural Land for Sowing was Approved. Cabinet of Ministers of Ukraine. – 2023. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/skhvaleno-plan-humanitarnoho-rozminuvannia-silhospszemel-u-9-rehionakh-ukrainy> (Access date: June 30, 2025)

Стаття надійшла

до редакції : 21.07.2025 р.

Стаття прийнята

до друку: 27.09.2025 р.

Стаття опублікована:

30.09.2025 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Ляшенко П. А. Моніторинг розмінування регіонів і територіальних громад України: сільськогосподарський аспект. *Часопис економічних реформ*. 2025. № 3(59). С. 46–54.

